

Paul Hindemith – Cardillac

Verlag van de voorstelling door Ben Geutjes

Zondag 25 januari 2026 bezocht een selecte groep van de Opera Club Nederland deze opera in Essen. De encenering van Guy Joosten werd door de Vlaamse Opera in 2019 voor het eerst uitgevoerd en is nu in het Aalto Musiktheater opnieuw gebruikt.

Precies 100 jaar eerder ging de opera in Dresden in première. Opera's uit de periode tussen de beide wereldoorlogen zijn niet alleen bij de OCN niet zo vaak op het programma. Dat het gegeven onterecht is bewees deze voorstelling. De encenering maakte het verhaal en de voortgang glashelder, de zangers, het koor en het orkest leverden een prima prestatie; kortom: de algemene conclusie van de deelnemers was dat men blij was deze productie te hebben mogen zien en horen.

Al bij de orkestrale inleiding tot de opera werd duidelijk dat de oren ingesteld moesten worden op 'andere' muziek dan meestal. Toch was herkenbaar dat Hindemith een 'klassieke' muziekopleiding in Frankfurt had genoten. Contrapunt en fuga waren midden in de 'nieuwe zakelijkheid' goed te herkennen. Geen aria's zoals in de Romantiek, maar bijvoorbeeld het duet tussen Cardillac en zijn dochter in de 3^e akte hadden in opera's van eind 19^e en begin 20^e eeuw niet misstaan.

Wat opviel was dat het tempo vanaf het begin zeer hoog was, zangers kregen nauwelijks tijd adem te halen, toehoorders moesten immer alert zijn, anders had je iets essentieels gemist. Ook de bedieners van de boventiteling konden soms het tempo niet bijhouden.

Goudsmid Cardillac kan geen afscheid nemen van zijn buitengewoon mooie creaties en vermoordt binnen 2 dagen de koper van zijn sierraden. Het gebeurt zo vaak dat de bewoners van Parijs van slag raken en eisen dat de moordenaar gevonden wordt. Al luisterend en kijkend blijkt dat de goudsmid geestelijk van slag is; alleen zijn sierraden zijn voor hem van belang. Zelfs het welzijn van zijn dochter is hieraan ondergeschikt. Als de officier hem vraagt toestemming voor een huwelijk te geven wordt dat achteloos toegestaan. Dit is voor de dochter de stap naar de bevrijding van haar binding met haar vader. Cardillac is overtuigd dat hij na zijn dood door God in het Paradijs zal worden opgenomen; de gepleegde moorden zullen hem worden vergeven als noodzakelijk voor het bereiken van het ideaal: het bijeenhouden van zijn levenswerk.

De officier wil een sierraad als geschenk voor het huwelijk met de dochter. Cardillac stemt uiteindelijk toe in de verkoop, maar geeft al aan dat er een vloek op rust. De goudhandelaar vermoedt wie de moordenaar is. De moord op de officier mislukt, maar om Cardillac beschermen wijst die de goudhandelaar aan als de schuldige. De dochter, vrij om zelf te beslissen, zegt dat Cardillac de moordenaar is en de burgers willen wraak op hem nemen. De officier wil echter niet dat het volk een zieke man lyncht. Voor hem is Cardillac een held die de Kunst wilde laten overwinnen.

Vaak wordt niet vermeld dat Hindemith na WO2 de tekst en muziek herschreef omdat hij bij nader inzien vond dat het geheel wel erg ruw en rommelig was. Na de eerste opvoering in 1952 verbood hij de oorspronkelijke versie van de opera op te voeren. Na zijn dood in 1963 verviel het verbod en de wordt alleen nog de versie uit 1926 gespeeld.